

Näringslivets investeringar

2001, 2002, 2003

Nv0801

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Näringslivets investeringar

A.2 Statistikområde

Näringsverksamhet

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån

Adress: Box 24 300

104 51 Stockholm

Kontaktperson: Gunila Nockhammar

Telefon: 08 - 5069 4550

Telefax: 08 - 5069 4576

E-post: gunila.nockhammar@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån

Adress: Box 24 300

104 51 Stockholm

Kontaktperson: Gunila Nockhammar

Telefon: 08 - 5069 4550

Telefax: 08 - 5069 4576

E-post: gunila.nockhammar@scb.se, invest@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lag om den officiella statistiken SFS 2001:99, förordning om den officiella statistiken SFS 2001:100 samt SCBs föreskrifter SCB-FS 2000:21.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204) och datalagen (1973:289) för behandling som påbörjats före personuppgiftslagens ikraftträdande. På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (1995:606) och förordningen (1995:1060) om vissa personregister för officiell statistik.

A.8 Gallringsföreskrifter

Gallring regleras enligt beslut från Riksarkivet, dnr 1155-91-63.

A.9 EU-reglering

Investeringsenkäten omfattas för närvarande ej av någon EU-reglering

A.10 Syfte och historik

Statistiken skall belysa verkställda och förväntade investeringar inom företagssektorn.

Investeringsenkäten har genomförts sedan 1938. Huvudansvaret för statistiken har sedan den första undersökningen flyttats mellan olika myndigheter, förutom SCB har såväl Kommerskollegium som Konjunkturinstitutet utfört statistikinsamlingen.

Enkäten genomfördes till en början som en årlig undersökning, i november. Under 1950-talet utvidgades antalet enkättillfällen. I samband med att SCB övertog undersökning på 1960-talet genomfördes ytterligare omläggningar. Investeringarna specificerades med avseende på byggnader, anläggningar, personalbostäder, maskiner och inventarier samt transportmedel. Dessutom tillkom en årlig uppgift avseende kapitalstockar. Förutom investeringsuppgifter innehöll enkäten frågor om lager och lagerförändringar, arbetarpersonal och sysselsättningsläge. Senare tillkom också frågor om produktionens saluvärde. Enkäten genomfördes kvartalsvis till ett urval från industristatistikens arbetsställeregister. Undersökningen i maj omfattade ca 4000 arbetsställen, undersökningarna i augusti, november och februari riktades till ett suburval om ca 1000 arbetsställen. Regressionsskattning användes för att utnyttja effekten av panelurvalet.

1967 övergick man från arbetsställe- till företagsurval som drogs enligt SAMU-systemet från CFAR, centrala företagsregistret. Samtidigt utökades undersökningen till andra branscher än industri.

Variabelmängden har förändrats successivt. Uppgifterna om lager och lagerförändringar har förts över till en egen undersökning. Uppgiften avseende personalbostäder har strukits liksom uppgiften om produktionens saluvärde samt specificeringen av investeringar i bilar. Investeringar i bilar beräknas numera enligt en modell.

Uppgifterna om kapitalstockar utgick från ordinarie enkät från och med 1981. Syftet var att uppgifterna skulle insamlas via intermittenta undersökningar vart 5:e år. En sådan undersökning genomfördes också i samband med majenkäten 1985. Det stora bortfallet samt svårigheterna för företagen att lämna begärda uppgifter har medfört att något ytterligare försök att samla in dessa uppgifter ej genomförts.

Enkäten har i stället utökats med en uppgift om företagens leasing. Variabeln tillkom 1982 och avsåg till en början endast industriföretagen. Utbyggnaden har därefter skett successivt och från 1990 omfattas samtliga branscher av uppgiften avseende värdet av nytecknade leasingkontrakt.

Från och med 1986 insamlas även vissa uppgifter avseende immateriella investeringar från större industriföretag (mer än 500 anställda).

1986 slopades uppgiftsinsamlingen från industriföretag med 5-19 anställda. Uppgifter för dessa företag skattas därefter på ett modellberoende sätt med hjälp av uppgifter i industristatistiken. Från och med detta år användes samma urval vid samtliga undersökningar även för industriföretagen, och möjligheterna till den tidigare utnyttjade regressionsskattningen upphörde.

1989 genomfördes den senaste augustienkäten, som efter tidigare nedskärningar begränsats till industriföretag från 200 anställda.

Från och med 1990 hämtas det definitiva utfallet för investeringar inom

tillverkningsindustrins småföretag från industristatistiken. I och med detta ändras den undre gränsen för skattningen beträffande industrin till 10 anställda. Samma år utökas enkäten med vissa tjänsteföretag samt varuhandelsföretag med 20 - 49 anställda. Beträffande tjänsteföretagen ingick företag från 5 anställda i undersökningen.

I samband med Statistikreformen utsågs Konjunkturinstitutet till statistikansvarig myndighet från och med 1 juli 1994.

1995 utökades enkäten med uppgifter avseende företag inom branschen byggnadsverksamhet. Uppgifter om försäljning av maskiner införs i februarienkäten 1995. Från och med majenkäten detta år redovisas uppgifterna enligt SNI92 och cut-off-gränsen för företag inom företagstjänster höjs från 5 till 10 anställda. I februarienkäten 1996 utgick specificeringen av maskininvesteringarna på datorutrustning för konstruktion och tillverkning respektive administrativ datautrustning. Uppgifter avseende specificeringen finns tillgängliga för åren 1985 till 1994. Uppgiftsinsamlingen avseende investeringar i program- och systemvaror som tidigare tillställts endast större industriföretag, utökades till att omfatta samtliga industri- och varuhandelsföretag samt företag inom gruppen företagstjänster.

1996 infördes även en ny typ av kvalitativa frågor som avser att belysa inriktningen av såväl under året genomförda som planerade investeringar. Dessutom ombeds uppgiftslämnarna ange hur investeringsbesluten påverkats av olika faktorer som t ex försäljningsutsikter, finansiella resurser och ny teknik. Denna uppgiftsinsamling riktar sig enbart till industriföretag, och tillställs företagen en gång om året, i samband med oktoberenkäten.

Under 1998 och 1999 genomfördes provundersökningar för att utöka enkäten avseende fastighetsförvaltande företag. Utökningen avsåg statligt och privat ägda fastighetsbolag då de kommunalt ägda företagen undersökts sedan tidigare. Provundersökningarna omfattades ej av uppgiftsplikt. En ny förordning fastställdes inför oktoberundersökningen år 2000 som medför att även fastighetsförvaltande företag omfattas av uppgiftsplikt, SCB-FS 2000:21. Uppgiftsinsamlingen avseende investeringar i program- och systemvaror utökades från och med 1998 till att omfatta företag i samtliga undersökta branscher.

Från och med år 2001 har uppgifter som avser investeringsplaner för det kommande året samlats in i enkäten som genomförs i maj.

Från och med år 2002, samlades uppgifter om försäkringsföretagens fristående fastighetsbolag samt placeringstillgångar. I och med enkätens utökade täckning av fastighetsförvaltande företag samlas uppgifterna in direkt från fastighetsbolagen.

Från och med den 1 juli år 2002 har SCB återtagit statistikansvaret för näringslivets investeringar.

A.11 Statistikanvändning

Enkäten används som underlag för upprättande av preliminär och reviderad nationalbudget samt KI:s höstrapport. Vidare som underlag för finans- och arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Investeringarna ingår även i underlaget för beräkningarna av bruttonationalprodukten.

Statistiken används även av enskilda företag, organisationer och regionala organ för branschstudier, marknadsanalyser och konjunkturbedömningar. Användare är främst nationalräkenskapsenheten vid SCB, Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet, branschorganisationer, regionala organ, enskilda företag samt forskare.

A.12 Uppläggning och genomförande

Enkäten genomförs som en postenkät, med 3 enkättillfällen per år. Populationen hämtas från FDB, SCBs företagsdatabas. De uppgifter som samlas in avser dels verkställda investeringar dels planerade investeringar för delar av innevarande år samt det kommande året. Vid varje tillfälle inhämtas information som avser hela undersökningsperioden, dvs 1:a – 4:e kvartalen innevarande år och en helårsuppgift för innevarande år. I oktober och februari efterfrågas även en prognos för det kommande året. Prognosuppgiften för det kommande året har från och med år 2001 tagits bort från enkäten i maj. Bortfallet för dessa uppgifter har under senare år varit av en sådan omfattning att materialet inte räckt till för att publicera något resultat. Endast uppgifter som avser verkställda investeringar är belagda med uppgiftsplikt. Investeringsplaner, som kan avse såväl delar av innevarande år samt prognosåret, är frivilliga uppgifter.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Statistiken redovisar summeringar per bransch och period av investeringar för innevarande år samt planerade investeringar för närmast följande år. Med period avses kvartal för innevarande år, samt helår för prognosåret.

1.1.1 Objekt och population

Objekten utgörs av företag samt arbetsställen.

Populationen utgörs av företag med verksamhet inom tillverkningsindustri (C och D), energiförsörjning (E 40), byggnadsverksamhet (F 45), varuhandel (G), samfärdsel (I utom 61), banker och försäkringsföretag (J 65.1 samt 66), vissa företagstjänster (K 71,72,73 samt del av 74), fastighetsbolag utom bostadsrättsföreningar (K 70 exkl 70.204) samt renhållningsbolag (O 90).

Populationen bestäms med utgångspunkt från informationen i FDB vid tillfället för urvalsdragningen, dvs månadsskiftet februari/mars år 2001 för undersökningen i februari 2002.

1.1.2 Variabler

Variabel	Beskrivning
Byggnader	Ny-, till- och ombyggnad av byggnader och markanläggningar
Maskiner	Maskiner, inventarier och transportmedel
Bostäder	Ny-, till- och ombyggnad av bostäder, enbart byggnadsföretag
Nya bostäder	Nyproduktion av bostäder, enbart fastighetsbolag
Om- och tillbyggnad av bostäder	Till och ombyggnad av bostäder, enbart fastighetsbolag
Bilar	Bilar och släpfordon. Särredovisas endast av företag inom transport och magasinering

Bussar	Särredovisas av företag inom transport och magasinering
Flygplan	Särredovisas av företag inom transport och magasinering
Rull_spår	Rullande spårbunden materiel. Särredovisas av företag inom transport och magasinering
Försäljning	Försäljning av begagnade investeringsobjekt, helår
Program	Program och systemvaror till datorer, helår
Leas_tillv	Värdet av nytecknade leasingkontrakt avseende datorstyrda maskiner för konstruktion och tillverkning, helår
Leas_adm	Värdet av nytecknade leasingkontrakt avseende administrativ datorutrustning, helår
Leas_trans	Värdet av nytecknade leasingkontrakt avseende transportmedel, helår
Leas_ovr	Värdet av nytecknade leasingkontrakt avseende övriga maskiner, helår
FoU	Kostnader för forskning och utveckling, helår, större industriföretag
Marknad	Marknadsföringskostnader, helår, större industriföretag

1.1.3 Statistiska mått

Summor

1.1.4 Redovisningsgrupper

Samtliga uppgifter redovisas fördelade efter näringsgren, minst 2-siffrig SNI-nivå, i några fall även finare nivåer. Tillverkningsindustrin redovisas även fördelat efter sk MIG-grupper, Main Industrial Groupings samt efter företagsstorlek. Uppgifterna redovisas med såväl funktionell som institutionell indelning. Verkställda investeringar omräknade till fasta priser, f.n. 2000 års priser.

1.1.5 Referenstider

Enkäterna under detta budgetår avser verkställda investeringar 2001 samt investeringsplaner för åren 2002 och 2003. Verkställda investeringar redovisas med kvartalsfördelning.

1.2 Fullständighet

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Investeringsenkätens uppgifter avseende verkställda investeringar inom industrin visar en god överensstämmelse med det definitiva investeringsutfallet enligt industri- och finansstatistik. Avstämning och kontroller görs regelbundet mot dessa totalundersökningar.

Företagens planer avviker däremot på ett delvis systematiskt sätt från det senare redovisade utfallet. För att tolka enkätsvaren är jämförelser mellan planer och

utfall vid olika enkättilfällen samt olika konjunkturlägen av stort värde.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Populationen hämtas från FDB, SCBs företagsdatabas. Som en följd av den sneda populationen totalundersöks stora delar av ramen. Stratifiering sker efter företagets bransch och storlek, mätt i antal sysselsatta. Samtliga företag med mer än 200 anställda ingår i undersökningen, medan företag från 20 till 199 anställda undersöks genom urval. Företag med mindre än 20 anställda inom industriverksamheten undersöks ej. För branschen företagstjänster, liksom byggverksamhet ingår företag från 10 anställda, för energiföretag från 5 anställda, i övriga näringar är cut-off gränsen 20 anställda.

Beträffande fastighetsförvaltande företag baseras urvalet på bransch, taxeringsvärdet för ägda fastigheter samt ägarkategori. Samtliga företag med ett taxeringsvärde för ägda fastigheter som överstiger 200 miljoner kronor tillfrågas medan övriga företag, med ett taxeringsvärde överstigande 10 miljoner kronor undersöks genom ett urval.

2.2.2 Ramtäckning

Enkäternas urval har undertäckning av nystartade företag. Via kompletterande information, bland annat ett pressregister, täcks dock större investerare inom denna grupp av företag i tilläggsstrata. Nedlagda och fusionerade företag övertäcks i begränsad omfattning. Viss undertäckning av "växande" företag förekommer, då rampopulationens uppgifter om bransch och sysselsatta avser 2 år gammal information i förhållande till den aktuella populationen.

Investeringsvariabeln är speciellt känslig för denna form av undertäckning, då "växande" företag tenderar att investera mer än "krympande" företag. Genom att senarelägga tidpunkten för urvalsdragningen bör övrig information i FDB bättre avspegla den aktuella populationen.

2.2.3 Mätning

Mätfel förekommer. Vissa fel beror på misstolkningar av blankettanvisningar eller på att uppgiftslämnarna alltför grovt skattar utfallsdata i enkätsvaren. Prognosfelet är det mest studerade felet i dessa enkäter. Med prognosfelet avses skillnaden mellan företagets planerade investeringar och det senare redovisade utfallet. Prognosfelet är betydligt större för de små företagen än för storföretagen. Det uppvisar dessutom en variation över tiden. Det finns ett samband mellan denna variation och konjunkturvariabler som kapacitetsutnyttjande och kreditmarknadsläge. Samband av detta slag används då man vill använda företagets plandata för att göra en utfallsprognos.

2.2.4 Svartsbortfall

Bortfallet mätt som antal företag brukar variera mellan 10 och 20 procent. Om man i stället mäter bortfallet i investerade kronor blir det betydligt mindre, för tillverkningsindustri ca 3 procent. Bortfallet mätt i antal företag brukar vara som högst i maj, på grund av urvalsbytet som sker i samband med denna enkät. Detta beror på att kontaktpersoner saknas för företag som är nya i undersökningen.

2.2.5 Bearbetning

En grov granskning görs i samband med avprickningen av inkomna blanketter. Man ser till att uppgifter för samtliga begärda variabler lämnats. Eftersom prognosuppgifterna inte är belagda med uppgiftsplikt, finns ett större partiellt

bortfall för dessa variabler. Uppgiftslämnarnas kontaktas för kompletteringar och ev rättelser. De kompletterade och rättade blanketterna dataregistreras för fortsatt maskinell bearbetning. Uppgifterna granskas därefter maskinellt genom olika summeringskontroller och jämförelser mot tidigare lämnade uppgifter. Efter ev ytterligare kompletteringar genomförs uppräknningen av materialet. Huvuddelen av granskningen görs på aggregerade data.

2.2.6 Modellantaganden

Investeringsstatistiken påverkas av modellantaganden i samband med justering för bortfall, samt vid skattningen av investeringsutvecklingen för företag med 10 - 19 anställda.

Det definitiva investeringsutfallet för industriföretag med 10 - 19 anställda hämtas från industristatistiken. Då detta innebär att uppgifterna föreligger relativt sent, måste SCB skatta uppgifterna. Den modell SCB valt för skattningen utgår från antagandet att investeringar per anställd är lika stort i företag med 10 - 19 anställda som i företag med 20 - 49 anställda. Med ledning av uppgifter i enkäten från företag med 20 - 49 anställda beräknas investeringar per sysselsatt inom 10 branschgrupper. Den framräknade uppgiften multipliceras sedan med antalet sysselsatta enligt FDB. Metoden kan också skrivas $\text{tot}(\text{inv, IE, 20-49 anst})/\text{tot}(\text{anst; FDB, 20-49 anst}) * \text{tot}(\text{anst, FDB, 10-19 anst})$

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

I det årliga SM som publiceras i samband med enkäten i maj redovisas bortfallets omfattning fördelat dels efter företagets storlek mätt i antal anställda dels efter företagets bransch. Desutom redovisas urvalsfelets storlek i förhållande till totala investeringar.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Kvartalsfördelade uppgifter som insamlas vid 3 undersökningstillfällen per år, i februari, maj och oktober. För företag inom transport, magasinering och kommunikation samt fastighetsförvaltande bolag insamlas uppgifter endast i maj och oktober.

3.2 Framställningstid

Framställningstid för statistiken ca 8-9 veckor, tiden räknad från utsändning av enkäter till resultatredovisning. Resultat från februarienkäten publiceras v10, majenkäten v23 samt oktoberenkäten v46

3.3 Punktlighet

Samtliga undersökningar under budgetåret har presenterats enligt fastställd tidsplan.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Ändrad cut-off för tillverkningsindustrin från 5 till 10 sysselsatta påverkar jämförbarheten åren före 1990. Även omläggningen till redovisning enligt SNI92 påverkar jämförbarheten före 1990. Uppgifter för åren 1990 - 1994 redovisas såväl enligt den gamla som den nya klassificeringen för att underlätta kopplingen mellan serierna.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten mellan uppgifter för olika år påverkas på branschnivå av

löpande förändringar i företagens organisation och verksamhet. Varje urvalsbyte innebär en uppdatering av ramen för att uppdatera branscher och fånga in de organisationsförändringar som skett vid årsskiftet. Branschändringarna försvårar jämförbarheten mellan åren.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Investeringsenkätens uppgifter visar en överensstämmelse med det definitiva investeringsutfallet enligt industri- och finansstatistik då samordning av definitioner för efterfrågade variabler genomförts.

Från och med 1998 använder Nationalräkenskaperna ett utvidgat investeringsbegrepp som försvårar jämförelser mot investeringsenkätens data. I det utvidgade begrepp NR använder ingår datorprogramvara, köpt såväl som egenproducerad, leasing av kapitalföremål, där NR eftersträvar en fördelning efter användande bransch samt korttidsinventarier. Totalt innebär detta att de investeringar som redovisas i nationalräkenskaperna för industrin under år 2001 är 22 miljarder större än det belopp som redovisas enligt det traditionella investeringsbegreppet. Huvuddelen av tillägget utgörs av investeringar i datorprogramvara.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Undersökningsresultatet publiceras i pressmeddelande, i databasen avseende ekonomisk snabbstatistik samt månadspublikationen SCB Indikatorer.

Materialet finns även tillgängligt i Sveriges statistiska databaser (SSD), som innehåller uppgifter om industrins investeringar enligt SNI 69 från 1972 till 1994, redovisat i löpande priser samt för perioden 1980 - 1994 även redovisat i 1985 års priser. Från och med 1990 finns uppgifter för samtliga undersökta branscher, med redovisning enligt SNI 92. Dessa uppgifter finns såväl i löpande som fasta priser. Uppgifter med 1991 som basår finns för åren 1990 – 1999. Från och med år 2001 ändrades basåret till år 2000, och en tabell med uppgifter för detta basår finns i SDB för åren 1993 - 2001.

Majenkäten publiceras dessutom i ett statistiskt meddelande. Detta SM innehåller förutom majenkätens resultat det eventuellt reviderade resultatet från februarienkäten. Här publiceras även resultaten rörande immateriella investeringar, specificeringen av datorinvesteringar, leasing samt tidsserier över investeringar i såväl löpande som fasta priser.

5.2 Presentation

Framgår av SM, serie NV10.

5.3 Dokumentation

Dokumentation av investeringsenkäterna, U/STM 1992-01-28. Produkthandbok för investeringsenkäterna. Undersökningens innehåll enligt Metadok.

5.4 Tillgång till primärmaterial

SCB utför på beställning specialbearbetningar av primärmaterial från tidigare undersökningar. Forskare, utredare, m fl kan efter prövning få tillgång till aidentifierat uppgiftsmaterial för egen bearbetning.

5.5 Upplysningstjänster

Vid frågor om statistiken kontakta Gunila Nockhammar telefon 08 - 5069 4550, e-mail gunila.nockhammar@scb.se, Karin Nyrén telefon 08 - 5069 4987, e-mail karin.nyren@scb.se eller Kerstin Öhman telefon 08 – 5069 4986, e-mail kerstin.ohman@scb.se

